

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe un jum. . 12 «
Pe o lună . 2 «

Nrui de Duminică
pe un an . 4 Cor.
Pentru România și
America . 10 Cor.

Nrui de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deak Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare ptr 20 fl.
Manuscrisurile nu se în-
polază.
Telefon pentru oraș și
somnlat 502.

O tăcere vinovată.

În viața noastră culturală ne facem adeseori culpabili de o tăcere foarte păgubitoare. Foarte multe lucruri mari le facem adesea ca de mântuială, și, odată trecuți peste ele, le dăm cu desăvârșire uitării, producând rupturi brusce în viața noastră sufletească. O foarte caracteristică lipsă de unitate și de continuitate a vieții noastre sufletești ne caracterizează întreaga ființă, — împrejurare care se datorește, poate, în parte și vieții politice zbuciumate care ne consumă atâta energie. Vorba cunoscută de »Românul ține minte«, nu s'a născut, de sigur, în legătură cu preocupările noastre culturale, de cari sântem legați numai întâmplător, și ea n'are aproape nici o îndreptățire pe terenul vieții noastre culturale. Nu trebuie să amintim decât câteva nume de ale unor bărbați însemnați ai trecutului nostru cultural, pentru a proba această afirmațiune. Cine mai vorbește azi la noi de un Dr. Vasici care a făcut pentru școlile primare din Ardeal mai mult decât toate consistoriile la oaltă, în 40 de ani, sau de un Vulcan care a crescut cu »Familia« lui timp de aproape o jumătate de veac, generații după generații în respectul limbei și culturii naționale? Sau e viu în sufletele noastre un Șincai, un Maior sau un — Pantazi, la moartea căruia a lacrimat întreg poporul românesc? Nu, românul nu ține nici pe departe minte cum ar trebui lucrurile bune și pe aceia cari le-au făcut.

Astătoamnă s'a comemorat mitropolitul

Șaguna. S'au petrecut o grămadă de scene mișcătoare cu acest prilej, ba s'ar putea zice că serbările centenare au întrecut cu măreția lor toate serbările comemorative românești și dela noi și din România. Și cu toate acestea nu se poate zice, că ele au adăogat multe la viața noastră sufletească, deoarece ele au avut mai mult un caracter momentan: s'a lucrat ceva cu câteva zile înainte de serbări, s'au rostit cuvântări și s'au celebrat parastase — și cam atâta. Ce e drept, s'a mai făcut încă ceva: s'a publicat cu acest prilej și o carte a faptelor lui Șaguna, acea excelentă monografie a d-lui Dr. I. Lupaș, despre care se poate afirma cu toată hotărârea că e cea mai serioasă lucrare pe terenul istoriografiei bisericești ortodoxe din țara noastră. Dar nici cartea aceasta pare a nu fi aflat mulți oameni cari să o înțeleagă și cari să o prefacă în comoară sufletească. Răceala cu care a fost întâmpinată la noi această carte e și ea o dovadă cât de mult e stăpânită viața noastră de materialism și ce glumă reușită e viața noastră culturală. »Te'egraful român« d. e. n'a anunțat cartea decât în ziua serbărilor în câteva rânduri șterse, din cari nimeni nu-și putea face nici cea mai palidă idee despre valoarea ei, în loc ca să fi vestit încă cu luni întregi înainte, ca să și o poată procura fiecare intelectual român pentru a se pregăti cu răgaz în vederea comemorării. Și ca »Te'egraful român« din orașul reședinții lui Șaguna, tot astfel au tăcut și celelalte ziare ale noastre din țara aceasta. Nicăiri nu s'a scris nici un cuvânt despre această carte, pentruca marele

public să poată fi informat asupra acestui eveniment literar.

Și această tăcere a organelor noastre e un foarte condamabil mijloc de propagandă culturală; el poate zădărnici mai mult decât orice, progresul — mai mult chiar decât legi și opreliști nedrepte venite dela guvernele șoviniste. Tăcerea aceasta nu e o ignorare a lui Șaguna, nici o ignorare a dlui Lupaș ca autor al celei mai desăvârșite biografii din câte s'au scris în Ardealul ortodox — ci e o ignorare fățișă a culturii noastre și în ultima analiză, ea e o purtare nedemnă față de noi înșine. Căci Șaguna nu pierde nimic prin faptul că noi întrelăsăm de a celi cartea care ne arată ce poate face un om ce vrea să fie harnic și luminat și să-și jertfească întreaga viață pentru a pecetlui cu ea binele viitor al unui întreg popor nesocotit până aci — și nu pierde nimic nici d. Lupaș pentru care nu eventualele noastre laude ar fi răsplata în urma ostenelelor d-sale puse în alcătuirea cărții, ci pierdem noi, aceia cari necetindu-i cartea, nu avem prilejul de a ne întări în convingerile noastre pe cari le clatină atât de des valorile puternice ale ispitelor de tot soiul.

Ignorând un mijloc de edificare sufletească, cum e o carte bună ca aceasta, ne ignorăm pe noi înșine, căci nu adaugăm la ființa noastră nimic din ce e mare în viața altuia, pe care ar trebui să ni-l luăm ca model. Iată de ce e o adevărată crimă tăcerea în anumite ocazii și iată cum se neglijează momentele cele mai potrivite în

Ședința Reuniunii femeilor din Arad.

— În jurul obolului »Vasile Stroescu«. —

Alaltăieri, cu prilejul recente ședințe a Reuniunii femeilor, s'a înregistrat la Arad, deși fără obiceiurile șgomotoase exaltări entuziaste, una din cele mai însuflețite și mai înălțătoare manifestații, ce s'a semnalat vre-odată în mișcările noastre culturale locale.

Nu a fost curentul electrizator al unui entuziasm spontan, ci pornirea avântată și sinceră, isbucnită din adâncul sufletului întregii lumi feminine, expresia celor mai curate sentimente ale femeii, atunci când știe ea simți mai frumos. Arătarea providențială ce a apărut românilor așa fără de veste în chipul lui Vasile Stroescu, poate nicăiri nu a răspândit în jurul său raze de lumină mai bine-făcătoare și în nici un loc nu va fi trezit atâta slavă, o adevărată evlavie cucernică, pentru omul acesta cu chip de sfânt, care a știut pune într'un gest de toate zilele, strălucirea unei avuții neprețuite nouă.

Cu toată mișcarea general însuflețitoare a femeilor de pretutindeni, cari colaborau așa de frumos pentru ajungerea scopului urmărit de Reuniune; închegarea unui fond pentru zidirea școlii de fete, a cărei mărire se cere în mod imperios; fatala noastră sărăcie făcea ca ținta aceasta să pară un vis nerealizabil.

Visul acesta trăia în sufletul tuturor femeilor române din ținutul acesta și iată pentruce minunea cerească, ce s'a pogorât să-l izbândească așa uimitor de frumos, a avut puterea negrăită de a ridica pentru un moment pe toate femeile

deasupra lor însăși. Ședința de alaltăieri intrunind pe toate femeile din comitetul Reuniunii, pentru a aduce mulțămiri nobilului filantrop Vasile Stroescu, a fost o dovadă vie de sentimentele înalte ce stăpâneau femeile, față de aceasta regală marinime.

Toate membrele comitetului într'o unanmă pornire au mulțămit doamnei Oncu, prezidenta Reuniunii, pentru fericita idee de a fi atras atenția marelui binefăcător asupra școlii de fete din Arad; idee care a avut ca norocos rezultat, suma de o sută de mii de coroane, primită alaltăieri, pentru fondul zidirii, noului local de școală! Ca și de alte dăți și de rîndul acesta intrunirea aceasta a dat prilejul la mai multe constătuiri, cu deosebire că împrejurarea fericită care adunase de data aceasta pe membre, aprinsese în fiecare un dor deosebit de activitate, din care au urmat multe idei bune și multe propuneri utile pentru viitorul școlii.

Animate de puterea bănească ce le înlesnește acum terenul de lucru, membrele au luat în discuție, în deplin acord și armonie, ce poate de alifei servi de model în cazul de față, unde femeile trăesc într'un desăvârșit acord sufletesc, pentru ținta ce le întărește în același dor de muncă pentru binele comun — mai întâiu planurile viitoarei zidiri și aranjarea internă a institutului, hotărînd, ca conform făgăduielei făcute celui ce pune temelul școlii acesteia, zidirea să înceapă imediat în luna viitoare.

S'a discutat apoi alcătuirea corpului profesoral, stărîndu-se mai ales asupra părții în mâinile cărei se va încredința educația de aproape a fe-

Astfel s'a hotărît a se căuta o femeie înțeleaptă, de cultură înaltă, distinsă și de familie bună, mai înaintată în vârstă — căreia să se încredințeze conducerea internatului și grijea completă a creșterii sufletești a elevelor, cărora să le fie ca și o mamă.

S'a luat de asemenea hotărîre, ca pe lângă corpul profesoral ce funcționează actualmente și care se găsește în mod desăvârșit la înălțimea misiunii lui, să se aducă puteri noi, ca: o guvernantă din România, care să converseze totdeauna în limbă românească frumoasă, curată, pentru a se înlătura dialectele. Pentru limba germană să se aducă institutoare din Breslau și pentru limba franceză din Lausanne, pentru ca astfel elevele să-și poată însuși limbile în mod perfect. Dar obiectul discuțiilor s'a desvoltat mai pe larg asupra ramurei ce se va alipi școlii acesteia, adică școlii de menaj.

Școala aceasta va forma două cursuri, cursul inferior din care vor face parte toate elevele institutului și cursul superior la care se vor înscrie eleve mai mari, cari vor avea datorința să pregătească și să servească masa tuturor elevelor interne cum și corpului intern al profesoarelor. Școala de menaj va cuprinde în mod complet tot ce se ține de aceasta, adică, bucătăria cu teoria culinară, ținerea casei, cârpițul, spălatură, călcatul, botanica și grădinaritul, apoi cusutul, croitoria și lîngeria. Pentru a se putea întocmi cât mai desăvârșit secția aceasta a menajului, comitetul a decis a vota o bursă de 1000—1200 cor. pentru a trimite pe un curs de 11 luni pe acela ce va fi destinat de conducătoare a școlii de menaj, — la Friburg în Elveția, unde funcțio-

cari s'ar putea face o perfectă educație a poporului, prin faptul că li-se deschid inimile și li-se luminează mințile conducătorilor lui — momente cari, trecute odată, nu mai cu mare greutate mai revin.

Cartea aceasta a dlui Lupaș nu e o carte care să se adreseze numai istoricilor de profesie. Poate că tocmai acela e unul din marile ei merite, că ea poate fi citită cu acelaș interes de orice român de carte, ba multe capitole ale ei pot fi gustate cu adevărat chiar și de țărani, pentru că în ea nu se redă adevărul istoric într'o formă seacă, ci într'o haină a cărei frumusețe artistică până acum n'a ajuns-o nimeni la noi. Lectura ei nu e numai folositoare, ci și producătoare de-o mare plăcere, cum arare-ori se întâlnește în literatura istorică.

Voltaire vorbește într'un loc al scrierilor sale cu o ironie în care e mult adevăr, despre filosofia germană și despre producătorii ei, despre cari zice că înșiși nu-și înțeleg filosofia lor și că așteaptă să li-se traducă cărțile în franțuzește, pentru ca citindu-le în clara traducere franțuzească, să le înțeleagă apoi și ei. Nici noi nu ne înțelegem starea noastră și va trebui să vie alții să ne facă s'o înțelegem. În cazul de față va trebui să vie Academia română să ne atragă atenția asupra unei cărți ca a dlui Lupaș, pentru că numai după ce o va premia ea, ne vom pomeni și noi că anul 1909 ni-a hărăzit una din cele mai rare cărți, care ar putea face educația cea mai potrivită a poporului nostru. Și aceasta se va și întâmpla, căci Academia română de mult așteaptă să i-se dea ocazia de a putea încorona o carte istorică serioasă apărută în Ardealul atât de sărac în cercetările istorice serioase.

Atunci — vor rupe și gazetele noastre tăcerea, cea tăcere condamnabilă care ne împiedecă atât de mult în înaintarea noastră, și vor învăța din această pățanie să fie mai certătoare în informațiile de prisos și mai băgătoare de seamă la treburile noastre culturale, carie singur garantează viața adevărată a unui popor.

nează acum cea mai perfectă școală de menaj, din lume. — Se alătură aci, un studiu interesant asupra cursului normal al acestei școli, făcut de D-na Maria Rădulescu din Iași, care a urmat la școala din Fribourg.

Pentru corpul didactic s'a hotărât a se cere totde auna concursul profesorilor dela Seminarul local. Revenind la planurile zidirei care va fi din cele mai igienice, confortabile și moderne după cerințele cele mai exigente în privința aceasta, posedând pavilion; o parte pentru gimnastică, săli de muzică, o sală mare festivă etc. — loc de tenis și grădina de zarzavat la cultivarea căreia vor fi datoare a se ocupa elevele; ședința se încheie în mijlocul unei unanime și sincere recunoștințe către acel suflet nobil, față de care cuprinse de un sentiment atât de puternic, femeile adânc emoționate nu găsesc cuvinte proprii în stare a-și putea exprima în mod credincios simțământul ce le agită sufletele într'un moment așa de înălțător!

Pe fețele tuturor se citește o vădită și palpantă mulțumire și fericire, care nu e în stare însă a fi tălmăcită prin vorbe goale. În adresa de mulțumire ce se trimite mecenatului neamului românesc, membrele insistă față de dorința ce le animează pe toate a-l ruga să primească a patrona școala aceasta, cu numele său care de altfel, rămâne săpat de a pururi în inimile tuturor românilor.

Vicepresidenta Reuniunii, dna Sofia Beleş, propune ca tot deodată să se aducă mulțumiri protocolare dnei președinte Letiția Oncu, pentru intervenția dsale pe lângă marele binefăcător, în lesnind în modul acesta zidirea grabnică a școlii.

Transilvănenii din România și Mangra. Coresp. nostru din București scrie: E foarte curioasă atitudinea gazetelor din București față de candidatura cu program guvernamental a vicarului dela Oradea-Mare. Și nu înțelegem această atitudine șovăielnică. Sau aprobă pasul lui Vasile Mangra și atunci să o spună aceasta, sau nu o aprobă și atunci să-și spună cuvântul lor. Înțelegem că poate fi la mijloc prietenia ce există între Mangra și diferiți bărbați influenți din România, cari se opun la înfierarea actului lui anti-național. Ar trebui însă să se gândească la urmările pildel rele, pe care o dă un asemenea act, ar trebui să se gândească la desbinarea ce s'ar putea face la un moment dat în millocul poporului. Și nu ne-a desbinat destul alte păcate, cade pildă profesionalismul? O desbinare politică ar însemna cea mai mare nenorocire pentru noi. De ce nu vor să înțeleagă aceasta acela, cari îl apără pe Mangra? Am avut zilele acestea mai multe convorbiri cu studenții transilvăneni. Am asistat la ultima lor consfătuire și am văzut deprimarea ce a produs în sufletele lor tinere tradarea lui Mangra, pe care altă dată li priveau orgolliosi în ședințele Academiei române. Dar am văzut în acelaș timp hotărârea lor îndârjită de a nu se liniști până nu vor da lecția convenită vânzătorului. »Scrisoarea adresată alegătorilor dela Ceica« este numai preludiul, îmi spunea unul. Sântem cetățeni ungari și avem toate drepturile. Se vor găsi mijloace de a-l combate pe toate căile pe Mangra. Să poștească numai la București. Se găsesc și aici oameni cari să-l întâmpine cum merită.

Dar nu numai tinerimea, ci toți românii transilvăneni sânt indignați din cauza purtării lui Mangra. Într'o convorbire ce am avut-o cu dl Simeon Măndrescu, profesor universitar și președintele »Cercului românilor de peste Munți« — distinsul profesor a desaprobat în termeni categorici lipsa de solidaritate a lui Mangra. În același termen s'a exprimat și președintele societății »Carpați«, dl I. Tzetzu. »Mangra« îmi spunea de unăzi un distins fruntaș al transilvănenilor din București, parodiază întreagă sfîntenia luptei de peste Carpați. Ceea-ce face el este o rușine. El compromite în fața românilor și a străinătății. »Acțiunea lui Mangra, îmi spunea dl Aurel Marcu, prim redactor la »Voința Națională« și »Viitorul«, aruncă o tristă umbră asupra luptei noastre. Ea face ca lumea românească să se îndoiască de sinceritatea acestei lupte. Si e păcat.

Și toți fruntașii românilor ardeleni protestează în contra acestui act. Sânt oare acestea prea puține dovezi de spiritul ce domnește între români

Astfel s'a încheiat ședința aceasta, de amintirea căreia rămâne legată, cea mai frumoasă pagină de nobilă mărinimie semănată în ogorul mânos al străduinței femeii române pe care va răsări odată floarea norocului.

Iată acum și cursul normal din Fribourg pentru pregătirea directorilor școlilor de menaj, deschis de opt ani. Elevele cari doresc să fie primite în această școală.

1) trebuie să fie în posesia unui brevet de capacitate pe baza căruia ele sânt înscrise. Elevele învață timp de 11 luni tot ce ele trebuiesc a preda în viitor într'o școală superioară unde ar fi chemate să profeseze.

2) Eleve mai mici de 18 ani nu se primesc.

3) Candidatele la diplomă pentru directoare de școli de menaj sânt interne la școală.

4) Un examen oficial organizat de direcția instrucțiunii publice termină anul școlar. O diplomă ce dă dreptul a dirija o școală de menaj este liberată candidatelor ce trec cu succes această probă.

Direcțiunea instrucției publice a căutat să facă din aceasta școală un stabiliment superior.

Alegerea profesorilor, ameliorarea constantă a învățământului și instalațiunea, în fine examenele teoretice și practice serioase ce dau dreptul la diplomă, toate contribuiesc a face din cursul normal din Fribourg, unul dintre cele mai bune din Elveția, pot zice cu drept cuvânt din toată lumea, lucru de care sânt convinsă asistând la congresul internațional al învățământului menajer, congres ce a avut loc la Fribourg în toamna

față de vânzător? Presa din România să-și spună cuvântul!

Politică de mandate. Ziarele din București publică următoarele rânduri ce li s'au transmis prin »Corespondența română« din Budapesta:

»Tribuna« din Arad a înregistrat svonul că comitetul central al partidului național-român a renunțat la mai multe cercuri din Transilvania și Ungaria, în care românii au majorități considerabile; ba a renunțat și la o circumscripțiune în Banat, unde în periodul electoral ultim a reușit candidatu național.

Cerând deslușiri, comitetul central al partidului național român declară, că va pune candidații săi în toate cercurile, de și vor avea să se lupte cu cele mai mari greutăți, deoarece guvernul lucrează din răspuțeri, pentru a cuceri cercurile ocupate de români.

Ne miră că cei din fruntea partidului național n'au ținut de cuviință să publice declarația aceasta și în zierele de dincoace, risipind astfel multe nedumiriri justificate.

De altminteri așteptăm că vedem intrupată declarația aceasta cât mai îngrabă. Până la alegeri abia mai avem 2 săptămâni și candidările după alegeri nu mai nici măcar un rost decorativ.

Politica săsească — politică de interese. Se înmulțesc pe zi ce merge semnele cari dovedesc că sașii încep să se emancipeze de supt influența păgubitoare a vestiului »Kreisausschuss«.

La Sebeșul-săseșc sașii independenți au candidat un sas, la Herman au refuzat pe candidatul propus din centru, iar la Cohalm au avut să lupte ca să poată candida pe un sas.

»E mare temerea — scrie »Kronstädter Zeitung« — că o parte mare a sașilor vor încerca să candideze la Cohalm pe un ungur!»

Unul dintre cei cari au luat parte la adunarea de candidare din Cohalm publică în ziarul brașovean următoarele rânduri amare:

»Nu! aș fi volt să n'am dreptate și totuș am avut dreptate! Am numit, la adunarea din Codlea, politica noastră o politică ordinară de inte-

anului 1908. La acest congres au asistat aproape 800 persoane, care au discutat și consultat programele tuturor școlilor de menaj, găsind și declarând ca cea mai superioară pe cea din Fribourg căreia i-a dat numele de Oficiu internațional al învățământului menajer.

În școala aceasta sânt eleve din toate unghierele lumii: America, Germania, Franța foarte multe, Grecia, Serbia, România, Italia, Belgia; pentru anul viitor sânt înscrise 2 japoneze.

Alăturat de cursul normal vedem cursul menajer unde se primesc eleve cu patru clase primare, destinate a deveni menajere sau servitoare, pe care le plasează chiar școala după un stagiu de 6 luni, în care timp ele învață ținerea completă a unui menaj, plătiind o pensie de 20—40 lei lunar.

Ramii învățământului în care elevele cursului normal trebuie să se instruiască în mod teoretic și practic sânt: fizica, chimia, anatomia, fiziologia, hygiena și medicina practică, hygiena alimentației, comptabilitatea, economia domestică, teoria culinară, hygiena copiilor mici, bucătăria, ținerea casei, cârpițul, crotitoria, lîngăria, botanica și grădinăritul.

De fiecare din aceste ramuri se țin lecțiuni metodice, urmate de critică, la celelalte eleve: aceste lecțiuni constituie esențialul în formarea tinerelor profesoare.

Pentru toate aceste ramuri s'au ales profesori experți ce predau cu o deosebită abilitate cursurile lor cum de exemplu: fizica, chimia, medicina sânt predate de profesori universitari din localitate; grădinăritul se predă de către directorul orfeinelor de băleți din localitate, ajutat de una

rese, — ca cineva să mă convingă despre contrar; am numit conferința comitetului electoral din țara Bârsel — comedie de saltimbanci, — ca cineva să mă convingă despre contrar; am fost acum la Cohalm pentru a mă convinge că de organizația noastră politică nu se face abuz — și nu m'am convins. Proorocesc că prin procedeul necorect al comitetului electoral din Cohalm am pierdut cercul Cohalmului!

Aceste sânt urmările politice lipsite de demnitate națională.

Trei Maiu în București.

Trei Mai. Ziua aceasta ar trebui să fie sărbătorită cu sfințenie de toți românii. Căci pentru toți ea a fost semnul unor vremuri noi, pentru toți ea a fost o zi de înălțare sufletească. Marile personalități, cari au condus acea adunare trebuiesc luate drept pilde pentru tineretul nostru de pretutindeni. Căci în primul rînd tineretului de pe acele vremuri se datorește succesul adunării de pe Câmpul Libertății. Dacă această zi nu se poate sărbători cu tot fastul cuvenit marilor date istorice, dacă în Ardeal și Ungaria această zi nu poate fi sărbătorită, acest lucru să pote alt undeva. Capitala României libere nu datorește nimic acestei zile?

Și cu toate acestea treci pe stradă și nu vezi nici un drapel fălăind. Nici un glas de clopot nu vestește ivirea zorilor libertății. Par'că n'am fi frați. Par'că nu astăzi ar fi fost începutul atâtor acte de eroism și jertfă de sine. Nu este vorba, nici n'ai la ce te aștepta. Majoritatea negustorilor și meserizșilor, cari ar putea arbora un drapel, sânt străini. Și o fac aceasta mai mult de silă la sărbătorile oficiale. Dacă încă alții și-au uitat de însemnătatea lui trei Mai, Românii ardeleni și Liga culturală au ținut să serbeze această zi cu sfințenie. Studenții transilvăneni de asemenea. Toate societățile românilor ardeleni au dus prinosul lor de recunoștință amintirii marilor

bărbați, cari au condus poporul în acele vremuri. S'au făcut excursiuni, s'au rostit discursuri însufleșite, s'au expediat telegrame președintelui partidului național român din Ungaria.

Românii transilvăneni erau datori s'o facă aceasta. Și au făcut-o. De aceia nici nu voi insista asupra serbărilor organizate de dânși. Voi vorbi despre serbarea dela Ateneu dată de Liga culturală în amintirea marilor evenimente dela 1848. După frumoasele cântece naționale cântate de societatea *Hora*, după declamațiile cari au entuziasmat publicul ale doamnei Bârsan, a urmat conferința domnului Iorga. Iată această conferință:

Onorat auditoriu,

Până când frați noștri din Ardeal vor putea serba ziua de 10 Mai, e bine că noi serbătorim marea zi de 3 Mai, căci 3 Mai este ziua celei dintâi afirmări a românilor ca o mențiune cu drepturi asupra pământului ei.

Trei Mai n'a fost o zi pregătită. A fost o mișcare neașteptată.

Poporul a fost surprins de acest eveniment.

Poporul român de peste munți n'avea un element politic conducător.

Avea însă preoți modești și cinștiți, cari știau să l'insuflească.

Altă viață aveau românii pe atunci. Fără a avea o clasă conducătoare, românii au știut să și aleagă drumul.

Ungurii declaraseră egalitatea, frățietatea și libertatea în țara lor. Dar aceste cuvinte în limba lor răsunau ca amenințare. Ei cred că locuitorii Ungariei nu se pot feriți, decât rostind aceste cuvinte în limba maghiară.

Ungurii avuseră un șir de cugetători, cari luptaseră pentru o mare Ungarie.

Dacă românii ar fi avut o clasă care să l'deprindă cu idelle mari, nu ne-ar ulmi altitudinea lor. Așa însă ei sânt de admirat.

Un popor care nici odată n'a fost stăpân pe pământul său, nația asta abia avea căți-va cărturari.

Instinctiv s'a ridicat atunci un strigăt de revoltă care a dat expresie valorii lor naționale.

Acest strigăt a hotărât atunci. Cine ar fi văzut pe popor și conducătorii, n'ar fi crezut că dela ei va veni libertatea și mântuirea.

Acei cari au adunat poporul pe câmpul unde nu zac îngropați morții, căci aceștia zac pe supt poale de dealuri, iar acolo zace coborită în adânc făgăduiala marilor apostoli — au fost oameni simpli, dar cu mult suflet.

Dacă ar fi fost în 3 Mai 1848, în lumea ungurească ce ne era dușmană din necesitate, un mare filosof politic care să fi văzut ce se pregătea, ar fi zis: »O copilărie. Feciori de țărani au început o sfățuire. Ei, tinerii, au spus bătrânilor, părinților lor: Christos a înviat și pentru nația română!»

Da, dar atunci s'a ridicat un »adevărat ca'nviat», care a zguduit pământul.

Nu e greu ca cineva să adune pe săteni, cu ură și cu minciună.

De data aceasta nu-i chema însă nici ura, nici minciuna, ci instinctul de conservare al rasei. Am plecat la adunare ca în noaptea învierii la biserică. Precum la *Inviere* pornesc plini de nădejde, așa au plecat și atunci spre Blaj: în tăcerea evlavioasă a nopții de înviere.

Era noapte adâncă. De-odată în adâncul nopții a sunat clopotul. În el suna nădejdea sufletelor tinere. La sunetul lui au pornit toți să proclame biruința Dumnezeuului românilor asupra blestemului drăcesc al trecutului.

Când sânt mulți cari sufer și nime n'a venit să-i mângâie, se trezește în suflete ura. Ei, bine această adunare n'a fost condusă de acest sentiment.

Cine i-ar fi văzut pe români atunci, n'ar fi crezut că e un popor nou, ci o veche nație din cantoanele elvețiene, cari au un trecut luminos. Ei numai veneau ca slugi, ci ca oameni liberi, conștiinți de datoria ce o au în fața faptelor lor.

Adunarea dela Blaj samănă mai mult cu adunarea p'imirilor creștini. Străinii nu ne cunosc decât prin slăbiciunea noastră. Dacă ne ar cunoaște din faptele trecutului, din adunarea dela Blaj, ar vedea cât de mult *roman* era în acel sim-

din profesoare; celelalte cursuri sânt predate de profesoare experte formate tot în școala aceasta. În câteva rânduri vreau să arăt cum s'a înființat școala aceasta:

O doamnă demnă de admirat din înalta societate, foarte bogată anume Mme de Gauthieu de Vatte-Ville fondă un curs menajer inferior pentru elevele ce terminau clasele primare. Ea oferă școalei localul și tot mobilierul, plus în fiecare an o sumă însemnată de bani. Un alt local alături de școală fu cumpărat și oferit de dânsa școalei unde se cresc azi copii mici. Peste câțiva ani școala numără sute de eleve ce veniau să primească această instrucție atât de folositoare; alături de acest curs ea fondă cursul normal, care cu grijă și stăruința ei, deveni azi cea mai mare instituție menajeră. Dânsa numește azi școala de menaj din Fribourg fiica sa și în adevăr ca unei filci li dete și i dă încă anual o dotă care anul trecut atinse cifra de 80000 lei. În timpul din urmă contribuie cu o sumă și statul, supt a cărui direcție a trecut dela fondarea cursului normal.

Cu toate că, școala e trecută acum la stat, dna de Gauthieu de Vatte-Ville fiind președinta școalei, nu încetă cu iubirea i afectuoasă de o adevărată mamă. Ea întreține și azi această școală și nimic ori cât de rău ar fi timpul, nu o poate oprî ca cel puțin odată pe săptămână să vie să-și vadă fiica, interesându-se de mersul regulat al școalei, de sănătatea elevelor, de modul cum aceste sânt tratate etc.

Câtă plăcere mi făcea când vedeam anul trecut pe dna președintă venind ori unde noi ne găseam fie în grădină, în bucătărie sau în sala de

studii, întinzându-ne mâna cu multă dragoste, întrebându-ne câte ceva, și încurajându-ne totdeauna cu vorbe dulci și mângâietoare. La sosirea sa la școală vedeai pe fețele elevelor o mulțămire neșpusă mai ales acelea ce aveau fericirea să vorbească cu dânsa mai mult.

Localul școalei atât de bine întreținut cuprinde: 2 săli mari de studiu, una rezervată cursului normal, alta cursului menajer, 2 mari bucătării a căror instalație este una din cele mai noi. Acest local este prevăzut cu mai multe camere întrebunțate pentru dormitoare elevelor; în fiecare dormitor sânt 2-3 4 eleve maximum, ele sânt responsabile în fiecare zi de curățenia camerei lor fiind inspectate de directoare zilnic.

Un restaurant este atașat aci unde servesc elevele cursului inferior împreună cu profesoara respectivă. Elevele cursului inferior sânt reunite în 2 mari dormitoare, ele sânt în număr de 30—35.

Directoara și opt dintre profesoare, adevărate cele însărcinate cu practica, locuiesc la școală. Cum am zis mai sus alături cu școala se găsește un local care se ține tot de cursul normal unde se cresc copiii mici până la etatea de 2 ani. Aci se primesc copiii de orice clasă socială. Tot aci se află mai multe camere în care locuiesc 8 dame pensionare ce primesc toate îngrijirile dela școală pentru suma de 100 lei lunar.

O grădină de legume și una de flori procură distracție elevelor în orele libere.

Întocmirea Programului. — Elevele sânt dela începutul anului școlii divizate în două grupe A. B. fiecare grupă urmează câte 15 zile dimine-

țile numai la locurile unde ele sânt destinate. De exemplu: grupul A o săptămână linge-te și una croitorie; grupul B bucătăria dela ora 8—12 preparând mâncarea pentru restaurant, doamnele pensionare, elevele cursului normal și pentru profesoare. Dela ora 1—2 curățirea și punerea în ordine a bucătăriei. Dela ora 2 în sus toate elevele cursului normal se reunesc în sale de studii asistând la predarea cursurilor teoretice de care am vorbit mai sus, cursuri care durează în fiecare zi până la 7 seara. Odată pe săptămână se predă elevelor reunite cârpițul 4 ore. Altă dată pe săptămână se predă fiecărui grup călcatul și spălatal rufelor.

În luna lui April se țin examenele teoretice în fața unei comisiuni compusă din 8 inspectoare, 11 doamne din comitet, președinta școalei, profesori, primul ministru, directorul învățământului secundar. Examenele se dau în scris și oral prin tragere la sorți în fața comisiunii. După examenele teoretice care decid admiterea elevilor mai departe, urmează practica. Examenele din April consistă în: fizică, chimie, comptabilitate, economia domestică, teoria culinară, botanica, igiena copiilor mici.

De data aceasta pe rând fiecare grup trece iar 15 zile croitorie sau lengerie, iar grupa B este despărțită în grupe de câte 2 eleve. No. 1 de exemplu este însărcinată a face cu elevele cursului inferior bucătărie pentru întreg personalul, profesoara respectivă apreciând numai mersul lucrării. No. 2 face menajul cu 4 din elevele inferioare, în camerele doamnelor pensionare și profesoare. No. 3 grădiniara, No. 4 scaldarea, înfă-

pli țărani în halne albe. El avea înțelepciunea și rândulala celor antici.

Dacă a fost o frică, a fost ca nu cumva cei de sus să strice armonia. De cei săraci nu se temea nimeni.

Intre cei de sus stătea zavistia religioasă și de clasă. Dar poporul nu cunoaște această deosebire. Aceasta a făcut ca adunarea să albă acel strălucit succes. Cei de jos au impus unitatea și celor de sus, și atunci episcopul unit și tinărul episcop neunit, — Șaguna cel mare, întemeietorul poporului în biserică — au mers unul către altul. Atunci a fost ceasul înfrățirii.

Atunci s'a văzut cât de slabă e deosebirea de religie și clasă socială, față de instinctul poporului, care li împreună în conștiința unității de neam. În acea clipă a existat pentru prima oară o națiune română liberă.

Mai rămâne o greutate de învins: Deosebirea prin cultura străină, ce o aveau unii. A fost însă și asta învinsă de același instrument al celor mulți.

Primele părți din cuvântarea lui Bărnuz nu erau ale țărănilor de acasă, ci ale filosofilor, pe cari îi studiase. Dar deodată din mulțime s'a desfășurat o putere, care l'a furat și S. Bărnuz începu să vorbească în graiul românilor. Și toți s'au simțit atunci frați. Atunci s'a săvârșit jertfa cea mare și sfântă: Ungurii le ofereau favoruri. Dar ei au preferat mai bine lanțurile decât ca o mână străină să le dea libertatea «Noi de noi ne vom libera». Și când un neam se liberează singur, rămâne liber.

Când îl liberează alții, cade iar în robie.

Românii au luptat deci pentru împăratul — reprezentantul națiunii — numai pentru că nu-l știau ungar.

Cum au luptat știm.

În România steagul libertății a fost și el la Islaz. Dar după proclamarea libertății tot numai acea grupă s'a întors la București, care pornise la Islaz.

Poporul nu i-a urmat. Au fost pe urmă defilări, serbări, dar când a fost clipa hotărâtoare, atunci s'a văzut ce puțini erau oamenii libertății.

Dacă nu erau pompierii cari să și aducă

șatul copilașilor, sterilizarea laptelui și hrănirea copiilor mici supt supravegherea profesoarei respective.

Săptămâna II grupele fac schimb. În fiecare zi două din elevele cursului normal prepară prânzul pentru 6—8 persoane singure; alte 2 sunt însărcinate cu așezarea și servirea în timpul prânzului în restaurant, împreună cu 2 din elevele inferioare. Altele 2 prepară în fiecare dimineață dejunul pentru întreg personalul, tot cu 2 din elevele inferioare. Două predau în fiecare zi lecțiile de metodologie la unul din grupele elevelor cursului inferior, profesoara respectivă asistând numai. După ora 2 ele se reunesc din nou în sala de studii pentru lecțiile de cârpit, cursul doctorului, lecțiile de metodologie date acum în fața tuturor elevelor cursului superior și două sau patru din cursul inferior, profesoara respectivă făcând critica în urmă.

La finele lui August urmează examenul la practică și la cursul doctorului.

Terminând această enumerare a instituțiilor menajere din Fribourg îmi place să repet cuvintele unei inspectoare din canton: În trei ani de acum,

aminte de venirea lor, revoluția s'ar fi sfârșit fără picătură de sânge. Dacă sângele pompierilor a scăpat revoluția bucureșteană de rușine.

Comparați acestea cu cele petrecute în Ardeal. În București, după revoluție stăpâneau rușii și turcii. Iar boierii polemizau cu ei. Și doar câte jurăminte se făcuseră, câte proclamații!

Dar la Blaj n'a fost vorbire, a fost jurământul rostit în sufletul mulțimii. Țăranii din Ardeal, fără discursuri, fără ațitări s'au trezit o oaste. Steagul era al împăratului, dar instinctul al lor.

După potolirea revoluției împăratul Franz Iosef voi să dea răsplătă celor ce luptaseră pentru tron. Dar nimeni n'a venit să ceară mila împărătească. El volau drepturi pentru popor.

În țară însă cei cari au condus revoluția s'au ridicat la onoruri — pe când în Ardeal cel ce conduce pe români n'a murit ca ministru mântuit, ci a prigonit umilit și nebun de disperare ca și neamul său.

Logodna principesei Elisabeta.

Presa europeană n'a trecut încă la ordinea zilei peste știrea senzațională că viitorul nostru moștenitor de tron se va logodi cu principesa Elisabeta a României.

Marele ziar parizian »Le Temps«, care în chestiuni de politică externă e o autoritate neconstesată, scrie:

»E vorba în cercurile diplomatice despre o apropiată logodnă a nepoatei regelui Carol al României, princesa Elisabeta, cu arhiducele Austriei Carl-Franz Iosef, fiul arhiducelui Othon Franz Iosef, fratele arhiducelui moștenitor actual Franz Ferdinand. Arhiducele Carl Franz e în vârstă de douăzeci și trei de ani. El va deveni moștenitorul tronului, când Franz Ferdinand va lua tronul. Prințesa Elisabeta e în vârstă de șaisprezece ani. E de religie ortodoxă. Acest proiect de căsătorie, care n'a primit încă confirmare oficială, e dezmințit la Viena pe cale oficială, dar înțelegeri au avut loc«.

Corespondentul unui ziar italian a avut

vom avea cursuri menajere pretutindeni, unde pe fiecare an mai mult de 200 de eleve se vor bucura de acest învățământ așa binefăcător în vederea formației familiei și a femeii în viitor.

Alte școli de menaj mai sânt:

1. În Neuchatel. — Acesta este un curs inferior menajer pe lângă școala profesională unde se primesc eleve cu patru clase primare.

2. Chaux de Fond. — Aci elevele ultimei clase primare sânt obligate a urma acest menajer.

3. Geneva. — Posedă 2 școli profesionale cu un curs menajer inferior. Aci se primesc eleve cu clasele primare.

4. Cantonul Vaud. Posedă 2 școli profesionale cu câte un curs inferior menajer, 2 școli inferioare de menaj inițiate din inițiative private unde se primesc eleve cu clasele primare.

Aproape în toate orașele și satele Elveției există cursuri și școli de menaj.

o întrevedere cu ministrul Italic la Viena. Diplomatul acesta a declarat:

»Știrea despre această logodnă circulă în cercurile diplomatice de vre-o două săptămâni, fără să fi fost până acum nici confirmată, nici desmințită în mod oficial. Nu pot prin urmare spune nimic pozitiv.

Mie îmi face impresia că știrea e plauzibilă, având în vedere prietenia dintre împăratul Franz Iosef și regele Carol, precum și vizita arhiducelui Franz Ferdinand la Sinaia, cum l'a făcut pe acesta să vadă grația și talentele principesei.

Dacă mai ținem cont de tendințele de întărire a relațiilor prietenești dintre Austria și România, avem un motiv mai mult de a crede în seriozitatea știrii.

Contra logodnei n'ar fi de cât două fapte. Primul este deosebirea de religie; dar acest fapt n'are mare importanță. E adevăr că în ultimul timp s'a pornit în România o mișcare serioasă împotriva prozelitismului catolic; dar faptul că principesa ar fi menită să devie odată împărăteasă a Austriei are pentru români o importanță atât de mare, în cât nimeni nu va obiecta nimic contra trecerii la catolicism a principesei. Al doilea fapt care vine contra logodnei este mai important și anume poziția ce vor lua ungarii. E probabil ca aceștia să nu vrea să primească drept regină o româncă și să opui rezistență îndârjită acestei legături.

Aceasta este o piedică importantă și se poate ca lansarea știrii pe cale particulară să nu fie de cât un ballon d'essai pentru a vedea care-i atitudinea ungarilor«.

Campania electorală.

Calendarul alegerilor.

În cercurile cu alegători români, alegerile vor avea loc:

La 1 Iunie în orașele: Arad, Cluj, Oradca-Mare, Gherla, Sic, Virșet; și în comitatele Cenad, Solnoc-Dobica și Torontal.

La 2 Iunie în orașele: Brașov și Timișoara; și în comitatele Bihor, Hunedoara și Sătmar.

Cătră oamenii de bine.

Biroul comitetului nostru electoral roagă pe toți intelectualii români, cari, supt impulsunea sentimentului lor de datorie, sânt înclinați să și pună forțele în serviciul luptei noastre electorale, să se anunțe fără întârziere la d. Dr. Ștefan C. Pop, (Arad, strada Făbián, 9) pentru a fi trimiși în cercurile, în cari reușita candidaților noștri reclamă stăruinți și osteneți mai presus de forțele unii singur om.

Avem o pleiadă frumoasă de intelectuali tineri, destoinici și cunoscători de legi, cari ar putea aduce reale servicii în lupta de-o importanță istorică ce purtăm azi pentru programul nostru național. Sperăm că ei se vor pătrunde de chemarea vremii și nu vor șovăi o singură clipă a veni în ajutorul steagului nostru.

Candidații noștri au să înfrunte nu numai teroarea și corupția fără pereche ce se exercită și răspândește cu ajutorul și la adăpostul organelor administrative, ci apro pe pretutindeni și activitatea ticătoasă a șobolanilor cauzel noastre.

Neamul românesc cere azi dela toți fii lui de bine să și facă datoria. Advocați, p'eoși și toți câți se simt destoinici să se anunțe fără întârziere biroulul central, pentru a fi trimiși acolo

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta

pentru că dela Székely și Réti fabricanți de mobile în Marosvásárhely, se capătă garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor și constă din: 2 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de 360 coroane.

Tot aceeași cu toalete în 3 părți 400 coroane.

Mare economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocmelii separate, în oricare parte a Ardealului în provincă la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu deseme. — Să fim atenți la firmă!

unde cer interesele luptei noastre. Jertfa ce li se cere e atât de mică în proporție cu serviciile ce vor aduce neamului, încât sperăm că cuvântul comitetului nostru electoral va găsi răsunset pretutindeni.

Aviz!

Domnii candidați la deputăție, dar mai ales foștii deputați, sânt rugați să binevoiască, a comunica biroului comitetului electoral (Dr. Ștefan C. Pop, Arad, strada Făbian, 7) zilnic locul unde petrec, deoarece sânt chestiuni importante, cari le trebuiesc comunicate.

Turneul dlui Ștefan C. Pop.

D. Dr. Ștefan C. Pop, candidatul național al cercului Șiria, își va continua turneul Duminecă, în 22 a. l. c. și anume: La orele 11 va vorbi în Pâncota, la 2 după amiază în Agris, la 4 în Măderat, la 5 în Musca și la 6 în Galșa. D. Pop e așteptat cu mare însuflețire de bravii români din cercul Șiriei.

Din tabăra trădătorilor.

Un țaran fruntaș din comuna Roit, ne scrie: Cu ocaziunea examenelor din comuna Roit, protopopul Roxin, fiind întrebat de mai mulți inși, că ce ținută va avea la alegeri, a răspuns că va ține cu Tisza, căci — zice el — naționaliștii nu ne vor putea face binele pe care ni-l va face Tisza și că zadarnic ne vom lupta noi contra celor mai tari decât noi. Fie i rușine protopopului Roxin, că cutează să samene printru românii cinstiți neghina unor vorbe atât de urite, cari nu sânt decât dovada slăbiciunii sale sufletești. Noi nu vom asculta de protopopul Roxin, căci prea bine știm care ne este datoria. Am fi cel din urmă neam în rândul neamurilor din lume dacă n'am cerca să ne câștigăm drepturile ce ni se cuvin cu puterile noastre. Binele dela străin, e ca umbra dela splin.

Din cercul Boroșneului.

Ne sosesc vești slabe despre purtarea părintelui Tămășdan din Măneasa. Regretăm că un om inzeștrăat cu frumoase calități intelectuale ca d. Tămășdan stăruie mereu pe calea rătăcirii. Dorim s'auzim în curând fapte cari să l reabiliteze pe deplin.

Insuflețirea în cercul Arpașului.

Un flăcău de 16 ani, din frumoasa comună Viștea-de-jos, dela poalele Carpaților făgărășeni, ne scrie că insuflețirea pentru d. Alexandru Vaida-Voevod e atât de mare în cerc, încât agenții candidatului guvernamental sânt huiduiți pretutindeni. Intre acești agenți e și suprefectul Urdea, care nu isbutește să năimească nici un suflet românesc. Satele răsună toate de cântecele electorale în cari se preamărește steagul național.

Turneul dlui Goldiș.

DI Vasile Goldiș, candidatul cercului Radna va vizita în cursul săptămânii viitoare:

Luni, 23 Mai, dim. la orele 7 Toc; orele 9 Ilteu; orele 11 și jum. Petriș; orele 4 d. Roșia. În comunele aceste va fi însoțit de domnii Dr. A. Marta și Dr. E. Beleş.

Marți, 24 Mai, dim. la orele 9 Soroșag; 12 ore Pirnești; 2 d. a. Lupești. În comunele aceste va fi însoțit de dnii Dr. A. Marta și Dr. I. Ursu.

Miercuri, 25 Mai. Orele 8 dim. Giulița; 10 ore Govoșdia; 2 ore d. a. Bătuța; 6 ore Căpruța. Va fi însoțit de dnii Dr. I. Ursu și Dr. Vasile Avramescu.

Joi, 26 Mai. Orele 8 1/2 dim. Slatina; 12 ore Baia. Va fi însoțit de dnii Dr. I. Ursu și Dr. Eugen Beleş.

Vineri, 27 Mai. Orele 9 dim. Conop; 11 ore Odvoș. Insoțit de dnii Dr. E. Beleş și Dr. V. Avramescu.

Mișcarea electorală din cercul Zichyfalva.

Candidatul național Serențiu Oprean și-a continuat turneul de agitație Duminecă, 15 Mai. A cercetat comunele românești Mărghița-Mare și St. Ianoșiu însoțit de avocatul naționalist neamț d. Peter Kausch (Modos) și dd. Dr. Dimitrie Chiroi (Becicherec), Dr. Liviu Ghilezan (Modos). A sosit în Marghița-Mare dimineața la orele zece, unde a fost așteptat la gară de alegătorii români din comună, cari și în luptele purtate din demult, totdeauna s'au manifestat, ca și buni naționaliști. Ne-a mai așteptat și o delegație din Banloc, neobositul învățător Petru Borcan și inimoșii țărani Alexandru Marta și Simeon Gineone.

În fruntea celor adunați ne-a binevenat părintele din Marghița-Mare Iuliu Iorgoviciu, un bărbat de rară inteligență, care punându-și distinsele sale calități în serviciul desinteresat a neamului său a adus Mărghița-Mare — unde românii înainte cam cu 15 ani au fost scăpătat cu desăvârșire, — la un stadiu de rară înflorire.

Alegerile dietale servesc de bun prilej, ca obștea românească să și cunoască forțele și slăbiciunile. Dacă putem preda disprețului obștesc pe cei nemernici, trebuie să ne închinăm steagul înaltea celor buni, făcând din dânsii exemple demne de urmat. Scriitorul acestui raport depune aici date istorice pe seama acelor, cari într'un viitor mai bun își vor putea lua timp să se ocupe de istoria Bănătuului, căci acel scrutător al trecutului nu va putea trece cu vederea numele părintelui Iuliu Iorgoviciu, care în poziția sa modestă a săvârșit o muncă titanică, și care a făcut mai mult decât îi era datoria.

Preoți tineri ai neamului, cari vă plângeți de greutatea vremii, poftiți în acest sat, și învățați cât puteți munci întru viitorul și mărirea neamului!

Candidatul național răspunde adânc emoționat, după ce apoi convolul — 20 trăsuri — pleacă spre sat și se oprește înaintea sf. biserici, locul anunțat pentru ținerea adunării. D-nul Oprean cu suita sa a asistat la slujba D-zelască, care a decurs cu o rară solemnitate, la care a contribuit mult corul din loc, condus de harnicul tovarăș de luptă al preotului său, d. învățător Ion Nala, dar și faptul semnificativ, că între sfinții bisericii ortodoxe, oaspeții au putut admira și un tablou succes a marelui arhieru Șaguna, așezat în scaunul arhieresc. Geniul acestui mare bărbat s'a sălășluit în inimile celor adunați, căci au părăsit sf. biserică și adunarea întăriți pentru totdeauna în alipirea lor către lege și neam.

La adunare au rostit discursuri afară de d-nul Oprean, avocații Dr. L. Ghilezan, Dr. D. Chiroi, și părintele I. Iorgoviciu, iar la sfârșit adunarea populară se încheie între cântecele naționale executate de corul dlui Inv. Nala.

Au fost aleși în comitetul electoral supt președinția părintelui I. Iorgoviciu, Iovan Groza, Ion Groza, Trifu Iovanoviciu, Traian Micșa, Iosif Nicola, Pau Nicola, Vesa Păsulă, Mihaiu Păsulă, Ștefan Pascu, Petru Zgrgea, Nica Pascu nr. 118, Ștefan Păsulă, Nicolae Milla și Mita Iovanov.

Candidatul național și suitei sale i s'a servit masa din partea distinsei familii a părintelui Iorgoviciu. Stăpânul, neobosită doamnă și dragălașa domnișoară a casei au emulat în rivna de a face pe oaspeți să nu uite nici odată casa lor ospitală.

După ameză candidatul național a cercetat comuna fruntașă St. Ianoș. — Alegătorii de aici în frunte cu bravul lor preot, Aurel Popoviciu, ne așteaptă la hotarul satului cu 30 trăsuri și cu călăreți.

Se repetează aceeași bună primire, aceeași însuflețire și ospitalitate. — Locuitorii acestei comune fruntașe încă sânt foarte buni naționaliști, dar există între dânsii o părere greșită, că aceia, cari să află în antistia comunală, ori s-ar avea bine cu nota-ul, ar avea datoria să și vîndă sufletul și să voteze contra candidatului din sângele lor. În urma vorbirilor convingătoare avem nădejde, că nici un vot românesc nu se va lăsa nici din această comună ademenit, ca să fie predat blăstămului neamului românesc, căci ne-am propus, că

le vom publica numele acestor trădători în ziare, ca să se feriască de dânsii cealalți români buni ca de niște leproși.

Comitetul electoral ales supt președinția părintelui Aurel Popoviciu și anume: Pentru Cornea, Cuzman Micșa, Vichentie Ambruș, Lazăr Utorăș, Petru Cușin, Ion Nistor, Dimitrie Tomici, Dimitrie Lazarean, Petru Mioc Nr. 29. Nicolae Ticvănăntiu și Nicolae Cornea vor avea datoria să zădărnicească, ca contrarii măcar un vot să poată duce din ai noștri.

A doua zi candidatul național a cercetat centrul cercului electoral, comuna Zichyfalva. — Din întâmplare chiar în această zi și-a desfășurat flamura și un anumit Marok Ernő, celălalt contracandidat a contelui Korácsnyi. — Acest neamț maghiarizat al adunat vre-o câteva puncte din toate programele partidelor din țară și caută să divizeze alegătorii nemți, făcându-l partidului nostru greutate. — Are program agrar, pretinde că de cât respectarea naționalităților așa că l-a succes a aduna în jurul său pe vre-o câțiva dr. pronunțați ai contelui.

Toate acestea nu ne-ar supăra, ba ne co căci aveam speranța a aduce pe contrar în țară, ne revolă însă, că s'a aflat și un uitat de sine, care părăsind steagul național dă de coadă de topor în mâna acestor o conduși numai de ură personală, fără a apa unui partid.

Acest individ uitat de sine care nu s'a ruga, a pângărit limba românească în această adunătură, angajându-se la o luptă contra fraților este învățătorul Iosif Nestoroviciu din Sărciu nu demult scria rapoarte în Tribuna și candidatul național.

Publicul românesc va fi pe viitor în valoarea politică a acestui aventurier.

În Zichyfalva a vorbit candidatul național limba maghiară, germană, română și să Lui i-a urmat avocatul Dr. Peter Kausch nându-le de datorie alegătorilor nemți: pe lângă candidatul român, ca astfel și ca țil nemți să afe sprijin la alegătorii noștri. Viitorul apropiat va arăta, că ajunge oare în viața practică, alianța cu partidul nemțesc ționalist.

În decursul vorbirilor un scrietoraș patriot a cercat să intrerupă pe vorbitori cunoscutele fraze patriotice, dar inșiși ne l-au constrâns în grabă să-și țină pupăza.

În Galul Mare ne-au primit în număr mare alegătorii nemți și sărb. — Cei dintâi ne-au primit foarte bine, însă din ținuta sărbilor ne-am putut convinge, că dușmanii partidului caută să ne spargă rindurile provocând antagonism confesional. Candidatului român i-s'a pus întrebarea, că ce va fi cu chestia mănăstirilor? Va să zică acest popor, a cărui candidați radicali și neradicali au fost sprijiniți cu atâta bărbăție din partea noastră, se pregătește a se întoarce contra noastră.

Voi petrece cu atenție ținuta acestui popor nenorocit și divizat în patru partide și la timpul său vă voi avisa despre ținuta lui.

Șansele candidatului național până acum sânt foarte bune. Coresp

DI Dr. Gheorghe Popa în cei

Insuflețirea pentru candidatul nostru național Dr. Gheorghe Popa, crește din zi în zi.

Duminecă și-a ținut vorbirea de program în comunele Hălmăgel și Brusturi. Aceste comune brave au ieșit cu mic cu mare întru întîmpinarea lui și mulțime mare a ascultat vorba dulce mănască.

La Hălmăgel, dl Gheorghe Popa a sosit însoțit de dl protopop al Hălmăgiului, Cornel Lazar, Dr. Teodor Pap, Dr. Ioan Robu, avocați, Enea Joldea, diacon în Hălmăgiu, A. Căcinea Buteni, Leonida Pop, candidat de avocat și neînfricatul luptător naționalist Partenie Drăghici negustor în Hălmăgiu.

La orele 10 asistând cu toții la slujba dumezească, s'a adunat poporul — împreună cu Ţoheștenii, în frunte cu dl Traian Luba naționalist, — înaintea bisericii, unde apoi părintele Ioan Nicula a deschis ședința, — la care am avut cinstea să vedem o grămadă de jandarmi, pe protopretorele Hălmăgiului, — pe notarii din Hălmăgiu, din Hălmăgel, Bănești, — cari au venit poate, ca cu totdinadinsul să caute nod în

papură. Vestitul protopretore Lovich a și probat să-și arate puterea, dar fără efect.

Când adică părintele Ioan Nicula, într-o vorbire foarte frumoasă, deschide ședința, — a citat într'alte, cuvintele: »Deșteaptă-te române din somnul cel de moarte».

Protopretorele Lovich imediat a sărit strigând, că îi detrage cuvântul dacă să provoacă la poesia »Deșteaptă-te române». Eu nu știu de unde și pe ce drept zice dl Lovich, că poesia »Deșteaptă-te române» e oprită. Să-mi arate paragraful, ori ordinațiunea prin care e oprită, dar nu întrerupă pe vorbitor fără motiv. După vorbirea dlui Ioan Nicula, a vorbit dl avocat din Hălmagiu, Dr. Teodor Pap, arătând prin episoade din viața dlui Dr. Gheorghe Popa, — că vrednic este de a fi deputatul cercului Iosășel.

Atunci a urcat tribuna d. Dr. Gheorghe Popa. A vorbit frumos, răspicat, înțeles de toți, iar când a zis, că așteaptă voturile din Hălماغel pentru că steagul pe care-l poartă, e steag național, poporul adunat a izbucnit în strigăte de »să trăiască» cari nu voiau să încete, — și lată de odată se aude răspuns și mai puternic de să trăiască Gheorghe Popa — ecou venit din sute de guri ale Lungșorenilor și Voșdocenilor, cari tocmai atunci coborau dealul supt conducerea bravului învățător tânăr din Lungșoara, Ilie Cristea. Intre urale nesfârșite termină d. Gheorghe Popa vorbirea.

Următorul vorbitor a fost părintele protopop din Hălmagiu, Cornel Lazar — care de nicăiri nu lipsește unde e vorba de cauza națională. Vorbește frumos despre datoriile cetățeanului, îndeamnă poporul, să țină cu d. Dr. Gheorghe Popa.

Incheind apoi adunarea părintele Ioan Nicula, — poporul s'a despărțit în ordine, iar d. candidat însoțit de frunziși s'a dus la casa ospitală a dlui preot Ioan Nicula, — apoi la casa dlui Nicolae Popescu, unde au fost primiți cu bucurie și cea mai mare dragoste și ospitalitate și s'au depărțat cu cele mai frumoase suvenir.

La *Brusturi* am plecat după amiază însoțit, afară de cei mai sus amintiți, de doamnele; Lazar, Moldovan, Joldea, Teaha, Nicolae Popescu și d. învățător Ilie Cristea, — toți voioși cu frunză verde la pălărie. Când am ajuns la Brusturi, ne-a uimit atâta popor cât ne aștepta. Aici adunarea populară a succedat cu adevărat splendid. Părintele Nicolae Budugan, d. capelan Terentie Gavrița, — d. învățător Traian Nicodin, ne-au așteptat în fruntea poporului unde am văzut și pe d. primar cu inimă bună românească Ioan Lucaci.

Adunarea a deschis-o d. protopop al Hălmagiului Cornel Lazar, — a desfășurat în vorbirea sa însemnătatea partidului național, a votului universal, a întregii noastre lupte naționale.

D. Dr. Gheorghe Popa, în vorbirea lui din Brusturi a atins coardele inimii, — și vorbirea lui a prins rădăcini, — pentru că promisiuni solemne au făcut brusturenii, promisiuni, cari nu pot să cred, că le va putea cineva strămuta cu nici un fel de ademeniri.

După d. Popa, a vorbit tânărul avocat din Hălmagiu Dr. Ioan Robu. A reamintit vremea de acum 4 ani, când din locul adunării a plecat cu brusturanii la alegere — la care au dus steagul la Isbândă.

În fine d. protopop Cornel Lazar, în cuvinte frumoase a încheiat adunarea rugând poporul să se depărteze în ordine. Aici apoi protopretorele Lovich, lărași și a ținut de datorie să și arate puterea. Încă așa zicând nici nu a gătit părintele protopop Lazar vorbirea de încheiere, — când d. Lovich porunci jandarmilor să împrăștie poporul, care venea la d. Dr. Gheorghe Popa să dea mâna. Jandarmii îndată au îndreptat sulițele, — dar efectul a fost tocmai contrar decât acela care a fost așteptat, deoarece poporul indignat de purtarea dlui protopretore Lovich, au izbucnit în strigăte de »să trăiască d. Dr. Gheorghe Popa» încât răsuna dealurile și văile.

Aici apoi s'a încins o dispută vehementă între avocații Dr. Teodor Pap, Dr. Ioan Robu și protopretorele Lovich, care în năcazul lui nu a știut

altcum să se răzbune, decât că a zis, că revocă concesiunea dată pentru Pleșcuța și Talagiu, dar numiții avocați i-au adus la cunoștință, că nu *permisiune* au cerut dela el, ci pur și simplu i-au acunțat, că vor ținea adunare populară și aceea vor și ținea-o. S'au despărțit cu cuvintele »Vom vedea». Seara apoi dl Lovich și-a tras seama și a trimis vorbă dlui Gheorghe Popa și Dr. Teodor Pap, că totuși ia la cunoștință adunările din Pleșcuța și Talagiu. Le vom ținea.

După ce ne-am ospătat la masa dlui preot Nicolae Budugan și am făcut vizita dlui învățător Traian Nicodin, am pornit spre casă, având pe tot drumul, deoparte, de a ne însufleți de iubirea și alipirea poporului, de alta parte, de a ne delecta de sforțările dlui Lovich, care se sforța să ne facă năcaz, dar tot se păcălea.

Bravii săteni din comuna Cristești ne au ieșit în cale spre întâmpinare. Protopretorele Lovich, cu jandarmii și cu notarul Szerény s'au ascuns după pomi, ca să ne prindă, că ținem adunare populară cu Cristeștenii. Dar noi am trecut peste mintea lor, că numai dl. candidat Dr. Gheorghe Popa, s'a coborât din trăsură dând mâna cu sătenii, cari clătinau din cap și ei se minunau de cele văzute. Pe când am plecat ei izbucniră în strigăte de să trăiască, iar dl Lovich cu argații plecară păcăliți.

Înainte de comuna Bănești ne-a așteptat poporul cu un arc de triumf făcut din frunză verde și cu strigăte de »să trăiască Dr. Gheorghe Popa». Tânărul student N. Popoviciu a făcut pe arc inscripția »Bine ați venit».

Astfel am ajuns la Hălmagiu cu impresiile cele mai bune pentru izbânda cauzei.

Nu pot, că retac aici nici primirea din luna trecută a contracandidatului dlui Dr. Gheorghe Popa, a dlui Almay în Hălmagiu. Nime nu l-a primit, nime nu a eșt înaintea lui. A căpătat însă niște flori dela muierea lui Arsenie Borza din Hălmagiu — adevărat ar fi căpătat dar numita femele e bătrână de nu a nimerit căruța și ei ea mai nu a căzut în șanț. Vorbire di Almay nu a ținut în Hălmagiu, — ci a ținut în locul lui ceva notar în pensiuie, Leontie Feier din Dieci, care ar fi român după rândulala lui Dumnezeu, — dar care s'a făcut coadă de topor la Almay. Cu un cuvânt, adunarea la care Almay nu a vorbit s'a sfârșit cu banchet, iar după banchet, la care și heringii sau dat, — unul dintre banchetiști a strâns capurile de heringi și legându-le pe o bâță le-a pus pe fântâna din piața mare, zicând că »astal steagul lui Almay». De altcum românii noștri ș'au petrecut bine la banchet, dar după banchet și-au luat gândul cel bun și la despărțire de Almay au strigat cu toții »Să trăiască dl Dr. Gheorghe Popa» și sânt convins, că din convingere au strigat tot așa. K. I.

Ni se comunică pe telefon că dl Popa a fost azi în comunele Secaș, Mădrijești, Șoimos Buceava, Zeldiș și Saturău.

La Mădrijești 6 jandarmi au oprit adunarea pe cuvânt că n'ar fi fost anunțată la timp. Adevărul e că adunarea a fost anunțată deja din 16 Maiu, că atitudinea jandarmilor constituie o flagrantă călcare a dreptului de liberă întrunire.

La Șoimos-Buceava satul întreg era gătit de sărbătoare. Bravul român *Iovu Costea* a declarat că azi e sărbătoare la ei în sat și sătenii ascultându-l cuvântul au lăsat pentru azi să odihnească unelele de lucru. dl Costea organizase o primire grandioasă, care însă a fost zădărnicită de jandarmi. Volnicia jandarmilor a revoltat adânc poporul. Ea fost denunțată telegrafic comitetului de apărare al alegerilor.

În măsură ce crește însă teroarea, crește și alipirea nestrămutată a alegătorilor către Dr. Gheorghe Popa.

Iarăș Năsăudul.

Primiți următoarea somație din partea tinerimii universitare năsăudene:

Sțimate dle Dr. Stoian, în urmarea purtării

scandaloase a clubului comitatens român, ne vedem rămași fără candidat național în cercul Năsăudului, deși în acest cerc a fost candidat oficial din partea conferinței naționale și a comitetului electoral: Dr. Victor Onișor.

Constatat fiind faptul că, în urma acestei purtări, Dr. Victor Onișor a fost nevoit să nu primească candidatura, — noi tinerimea someșană din Budapesta, neluând în considerare hotărârile clubului comitatens, de a fi pasiviști în un cerc cu majoritate absolută românească, te rugăm pe dta ca să spell rușinea ce zace pe conducătorii hermafrodiți politici ai acestui cerc, primind candidatura la Năsăud și desfășurând steagul aspirațiilor noastre naționale.

Sus steagul vrednicilor grănițeri! Poporul e cu dta! Invingerea ț'e sigură! Budapesta, 16 Mai 1910. *Tinerimea someșană.*

Nou candidat la Cehul-Silvaniei.

Ni-se scrie: Duminecă în 15 Maiu n. c. s'a ținut conferința electorală de candidare în Băsești pentru a candida deputat în cercul electoral al Cehului-Silvaniei, cel mai șovinist cerc electoral din Ungaria.

În ziua pomenită, la orele 2 d. a. fiind de față aproape 1000 alegători din toate comunele cercului electoral, părintele protopop Vasile Pap din Oarța-de-jos, ca președintele cercului al partidului național din cercul Ceului, deschide conferința salutând pe alegătorii veniți în număr atât de frumos și roagă conferința să se constituie.

La propunerea veneratului bărbat al nostru d. Gheorghe Pop de Băsești, președinte ad-hoc e ales d. protopop Vasile Pap, iar notari preotul I. Coste din Uileac și Dr. Alexandru Pap avocat în Ceu.

La apoi cuvântul d. Gheorghe Pop de Băsești și în o cuvântare admirabilă, însuflețită și mult însuflețitoare, în care declară că bătrânețele nu-l permit să ia din nou lupta în acest cerc în care dela 1865 încoace s'au săvârșit cele mai mari atrocități, el recomandă cu insistență ca conferința să candideze pe harnicul avocat și aprigul român Dr. Ioan Erdélyi din Budapesta. Conferința, între însuflețite strigăte de aprobare primește propunerea și cu unanimitate îl candidează pe Dr. Ioan Erdélyi.

La apoi cuvântul noul candidat Dr. I. Erdélyi și cu verva oratorică neîntrecută își desfășură în llinamente principale programul care este programul nostru național. Ca și d. Pop de Băsești, d. Dr. Erdélyi de-aseenea, a fost des întrerupt de furtunoase aprobări și aplauze și de huiduieli la adresa lui Tisza și fostul ministru Andrassy.

După aceasta în cuvântul dl Ioan Vasvari, bătrînul preot al Bârseului-de-sus și felicitând pe noul candidat, îi mulțamește în numele poporului adunat, făgăduind că vom sta pe lângă dânsul ca să ducem steagul național la învingere. Lungi ovații la adresa candidatului.

După aceasta preotul Balibanu prezintă la propunerea veneratului D. Gheorghe Pop de Băsești o adresă în care cere dela comisiunea centrală comitatensă din Zălau, ca luând în considerare atrocitățile din anii trecuți, să se țină alegerea afară de Ceu. Adresa e iscălită de câteva zeci de inși.

Conferința se încheie între ovații furtunoase a dlui Gh. Pop de Băsești și a noului candidat.

Raportorul.

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.
Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ
Welsmayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyadi.

Dezertor?

Din Hațeg ni-se trimite un apel pe care comitetul partidului guvernamental din Valea Jiului l-a adresat alegătorilor din cercul electoral al Hațegului, solicitând voturile românești pe seama candidatului guvernamental Dr. Rosenberg Ignác,

Apelul acesta e iscălit și de d. Dr. Nicolae Olariu, avocat în Petroșeni, alături de o sumă de »arhiinspectori« și »arhiinjineri« (cum îi numește apelul) jidani.

Nu putem să credem că iscălitura d-lui Olariu a ajuns cu știrea lui supt apel și așteptăm desmințirea lui categorică.

Vești bune de pretutindeni.

Ni-se telefonează:

Candidatul național al cercului Șimleu, d. Dr. Victor Deleu e primit pretutindeni cu cea mai mare însuflețire. Preoții și învățătorii merg în frunte. Izbânda e foarte probabilă.

În cercul Oravița candidatul național Dr. Nedelcu e primit cu însuflețire. Candidatul guvernamental Șeghescu, deși face tot felul de promisiuni, e huiduit în toate comunele, chiar și în Comoriște, care în trecut a votat întregă cu el.

La Beiuș alegerea lui Lucaciu e sigură. Ieri, Marți, a fost în Vașcău, însoțit de d-nii Dr. Mihali și Dr. Ciordaș. Li s'a făcut o primire triumfală. Când să-și înceapă discursul, d. Lucaciu a fost întrerupt de sute de glasuri: Nu ne trebuie vorbire de program. Viața și activitatea d-tale ne e program de-ajuns. Trăiască Dr. Lucaciu.

Candidatura lui Kristóffy.

Din Szliacs ni-se telegrafiază că slovacii l-au candidat pe fostul ministru de interne Kristóffy, care a primit candidatura.

Alegerea lui e sigură.

Dr. A. Vlad la Caransebeș.

În 12-lea l. c. Joi dimineața a sosit Dr. Aurel Vlad în Caransebeș însoțit de o suită aleasă. La gară a fost primit cu o însuflețire nemai pomenită. Inteligența și țărâniștea întreagă din Caransebeș a alergat să-și vadă lubitul lor candidat, bravul și neobositul luptător al drepturilor poporului nostru amărit. Inteligența, în frunte cu protopresbiterul Caransebeșului, cu flori și ramuri verzi l-a așteptat, iar cuvântul de binevențare pe lângă urările, strigătele și ovațiile frenetice a poporului l-a rostit protopresbiterul d. Andrei Ghidlu.

Vorbirea de program în Caransebeș prin voința căpitănatului orașănesc a fost zădărnicită.

Domașnia, la 14-lea l. c. La orele 11 a. m. Dr. Aurel Vlad cu întreaga sa suită a plecat cu trenul spre Domașnia. În suită lui erau protopresbiterul d. Andrei Ghidlu, protopresbiterul Ioan Pepa, Dr. Petru Barbu, Dr. Ioan Popovici, Dr. Aurel Hăjan, Coriolan Pop, bravii preoți Bogoevici, Iuliu Musta și Constantin Dure, apoi Izidor Tălar, Gheorghe Țințariu și alții.

Când a sosit la gara din Domașnia, mil și mil de oameni îmbrăcați în halne de sărbătoare așteptau cu nerăbdare să vadă fața lubitului lor candidat.

Când s'a coborât de pe tren bubuete de triascuri sunau, iar pe fața alegătorilor adunați se vedea fericirea și îndestulirea. Aplauze frenetice, ovațiile călduroase și aclamările nu se mai sfârșeau. Trăsăria întreg văzduhul de însuflețirea mulțimii.

Dupăce bravii preoți din Domașnia d. Uzonescu și d. Răsvan îl bineventează în numele alegătorilor din Domașnia și jur, Dr. Vlad era ridicat de 4 flăcăi în brațe și așa e dus până la trăsura împodobită cu flori.

După trăsura a urmat un șir de vre-o 60 călăreți.

Însuflețirea a fost enormă. În stânga și dreapta convoiului de trăsuri toate fetele și nevestele din sat erau adunate și cum mergea trăsura așa aler-

gau după el, aruncau cu flori. În mâna fiecărui alegător ramura nădejzii de-o viață mai fericită... Strigătele de »Să trăiască Dr. V. Vlad«, »Jos cu Burdia« deveniau din ce în ce mai frenetice și sgomotoase.

Toată lumea românească a celor 10 comune din jurul Domașniei era adunată și ne aștepta la biserică.

Dupăce președintele, d. preot Ionescu, deschide adunarea la cuvântul domnului Dr. Aurel Vlad, al cărui discurs a făcut impresie adâncă asupra alegătorilor.

A vorbit apoi înflăcăratul naționalist protopresbiterul Pepa și d. Gheorghe Țințariu.

Tocmai la finea discursurilor sosesc alegătorii din Mehadia în frunte cu bravul preot Constantin Dure pe lângă marșul »Pe al nostru steag cântat de orchestra din Mehadia.

După adunare s'a ținut vecernie în biserică, la care a luat parte în fruntea poporului toată suită lui Vlad. După vecernie s'a ținut o horă, în care a jucat și d. Dr. Vlad și toți fruntașii în mijlocul poporului.

O așa zi de sărbătoare nu au avut domașniienii nici odată...

Mehadia la 15 l. c. Duminică după amiază a plecat Dl Vlad de către Băile Erculane la Mehadia însoțit tot de aceeași suită cu 6 trăsuri.

Această comună a fost până acum cel mai infect cuib al burdismului. A fost odată, ca nici odată!

Toată comuna a fost adunată în capul satului și i-a făcut Drului Vlad o primire splendidă.

Când a ajuns în sat, dupăce părintele Dure l'a binevențat, iar Vlad a răspuns, flăcăii îmbrăcați în costume naționale au deshamat caii și așa au tras trăsura lui împodobită cu flori până la locul adunării în piață.

Vre-o câțiva țigani și băiați plătiți au voit să conturbe liniștea, să demonstreze, însă văzând că însuflețirea și entuziasmul din ce în ce crește între alegători, s'au înfricoșat și au dispărut cu buzele umflăte.

În mijlocul unei mulțimi de 3000 alegători a vorbit Dr. Vlad, părintele protopop Pepa și d. Coriolan Pop pe lângă aprobări și ovații colosale. În tot momentul izbucnia mulțimea în strigăte de »să trăiască« și aplaudau oratorii frenetici.

Apoi s'au făcut vizite la fruntașii din comună. Seara ne-am refors la Orșova.

Dr. Vlad e sărbătorit și primit pretutindeni în mare dragoste. Pe lângă tot terorismul și voinicia ce dezvoltă organele administrative, izbânda dlui Vlad e asigurată.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 18 Maiu n. 1910.

— Flotă aeriă română. Din București ni-se anunță: D. general Crăiniceanu, ministru de război, a hotărât să pună pe baze serioase chestia organizării unei prime flote aeriene.

În acest scop d. sa a comandat în Franța, pentru trebuințele armatei, un dirijabil sistem Zodiac, al cărui cost cu toate cele necesare va fi de 150.000 lei.

În ce privește înzestrarea armatei cu aeroplan, d. general Crăiniceanu așteaptă să vadă rezultatele ce le va da aeroplanul inginerului Vlaicu, care cum se știe se construiește în excelente condițiuni la Arsenal, pe cheltulala statului.

Dacă tipul de aeroplan românesc al inginerului Vlaicu va reuși, în acest caz ministerul de război va însărcina pe inginerul Vlaicu să construiască alte cinci aeroplan pentru trebuințele armatei.

În ce privește aeroplanul dlui Vlaicu, »Dimineața« din București scrie:

»Putem anunța cu plăcere că construcția aeroplanului inginerului Aurel Vlaicu este pe deplin

terminată, fiind o chestie numai de câteva săptămâni până la eșirea pe câmpul dela Cotroceni pe primele încercări de zbor.

Pentru acest scop se așteaptă din zi în zi sirea motorului sistem »Gnom« din Paris, a confectionare a suferit oarecare întârziere în inundațiilor din Paris, cari au cuprins și fal de motoare Gnom. Toți cei cari au vizitat la senal aeroplanul Vlaicu, au rămas încântați ingeniozitatea și soliditatea aparatului, pe mulți îl consideră ca o adevărată construcție artă tehnică.

Este nelindoiș, că dacă și în partea practică a aparatului Vlaicu va fi la nivelul părții tehnice — și oamenii tehnici, cred că așa va fi — meritul inginer de peste munți li stau înaintă succese mari, cari vor trebui să fie relevate și de străinătate și cari în primul rând vor constitui cea mai bună răsplată pentru măsura largă, cu care ministerul nostru de război a pus totul la dispoziția inginerului Vlaicu. Săptămâna viitoare principele Carol, apoi d-nii general Crăiniceanu, ministru de război, Alexandru Cotrescu, directorul general al c. f. r., colonel D. Iliescu, din statul major-general, etc., se vor duce la arsenal, ca să vadă aparatul Vlaicu.

— Convocare. Membrii adunării municipale a comitatului Făgăraș sânt rugați, ca pe Marți în 24 n. c. să vină la Făgăraș, căci atunci la orele 8 seara, avem o consfătuire referitor la ținuta, ce e de observat în ședința adunării municipale din 25 Făgăraș, 13 Maiu 1910. I. Macavei

— Din America. În numărul d. ziarului »Tricolorul« din Cleveland d. Ioanovici își ia rămas bun dela ziar și lui pentru a se întoarce în patria sa.

În cuvântul său de rămas bun, dl. expune și motivele cari îl silesc la ac. Sânt veșnicile păcate românești: nein, dușmăni ascunse, lipsa de sprijin și intertru cauze publice.

Ne pare rău că despre românii din Ar. nu putem înregistra lucruri mai frumoase.

— Nou medic român în Bu. (Buziásfürdő) Dl Dr. Traian Gerguția, medic la clinica de femei din Timișoara practicant la clinica de femei din Ber supt durată lunilor Mai, Octombrie își continuă praca medicală ca specialist în trburile femeiești în băile din Buziaș.

— Bancnote românești falsificate în Bulgaria. Din Sofia se telegrafiază: Poliția a arestat pe doi îndrăzneți falsificatori de bancnote, în cea mai mare românești și sârbești. E o afacere care duce mare senzație, căci totalul bancnote falsificate atinge suma de un milion și jumătate. Bancnotele românești falsificate sânt de 100 de lei.

Unul din cei arestați e un oarecare Velicu, macedonean, expulzat din România. El ținea în arendă o moșie în apropiere de Capitală și instalase acolo un atelier pentru practicarea falșurilor. S'au găsit toate tiparele cari au folosit la falsificarea bancnotelor. Velicu susține că banii de cari avea să beneficieze erau destinați cauzei macedonene.

— O societate pentru protecția fetelor. În București există o puternică Soc. pentru protecția animalelor. Societatea dezvoltă o activitate destul de laudabilă. Când vezi înșă atâtea rele sociale, cari trebuiesc combătute, te întrebi: Nu ar fi mai bine ca această societate să se transforme în »societate pentru protecția oamenilor«?

Iată acum că în societatea bucureșteană a început să se agite și chestia protecției celor slabi și expuși exploatării. E vorba de »

Trai comun — Căsătorie.

Comerciant român necăsătorit, cult, poziție frumoasă, materială, exploatator de pădure; fără nici un fel de viciu, sănătos, etate 50 ani. Dorește tovarășă de viață cu văduvă româncă, cultă, fără copii și viciu, sănătoasă, bună gospodină, bună menajeră, temperament fizic, plăcut, trecut ireproșabil, etate dela 30 ani în sus. — Eventual posibilă căsătorie convenabilă, cu asemenea damă cu poziție materială. — Discreție garantată. Adresa la ziar sub ... pentru »G. C.«

CUMPĂR în orice cantitate romonițe, flori de tei, flori de friguri, rădăcini și frunze de mătrăgună, flori de soc fie verzi, ori uscate și Gândaci de Mai. Farmacia lui SZOKOLY SANDOR, Arad (vis à-vis de biserica sârbească). —

Caut

un candidat de avocat

începător, eventual iurist cu praxă, carele poșede și limba germană. Cari știu scrie cu mașina sunt preferiți. A se adresa direct.

Dr. Lucian Georgevici
advocat Temes Rékás.

Aplicarea curentului galvanic uniform cheamă Putere și viață

pentru organismele slăbite. Savanți și somități medicale su t azi de acord asupra faptului că prin curentul galvanic avem la dispoziție un mijloc prin care se poate cura cu reușită: slăbirea generală a sistemului nervos, reumă, neuralgie, perturbațiile stomacale, insomnia, durerile de cap, tot felul de slăbiri a nervilor, anemie și orice boală femeiască. Vrei să cunoști acest interesant sistem de cură? La dorință îți trimitem în plic

gratis și franco, fără orice obligament, cartea noastră și cu siguranță ne vei fi recunoscător pentru aceasta lectură interesantă și prețioasele sfaturi ce conține aceasta carte.

Institutul de ordin med. Electro-Vitalizer, Budapesta, Semmelweis-u. 4. félémelet 51. Ordinează: peste săpt. dela 10—1 și dela 3—6 ore. Dumineca și in zile de sărbători dela 11—1 oră.

Cupon pentru o carte gratuită.

Cătră

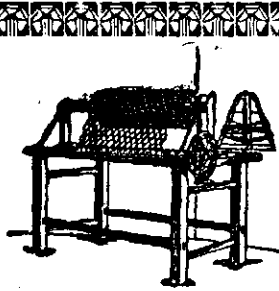
Electro-Vitalizer Inst. de ord. med. Budapesta, Semmelweis-u. 4. félémelet 51.

Binevoii, vă rog, a-mi trimite o broșură din lucrarea d-v: „Tratat despre electrograpia modernă“. Gratis și franco.

Numele

Comuna

Județul comit.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuiesc anteprenori; domeniile, comunele, sirguraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— Primlucrător mijlocesc. —

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco. Premiat la 6 expoziții.

Kneffel Károly és Fia

Am onoare a aduce la cunoștința p. t public, că mi-am mutat

marele magazin de cărbuni,

din palatul de pe Andrassy-tér nr. 14, pe

Boros Béni-tér nr. 2.

Apropiindu-se sezonul de încălzit, stăm la dispoziția p. t. public cu cărbuni veritabili în ori-ce cantitate, transportați acasă, și primește angajament pe întregul sezon la ce se primesc prenotări.

Comandele se pot face în persoană, prin corespondență sau prin Telefon nr. 139, la firma:

Kneffel Károly és Fia

mare comerciant de cărbuni

Arad, Boros Béni-tér nr. 2.

(Cassa Kneffel).

Dengelegi Ferencz

croitor pentru domni

Arad, str. Zrínyi,

(casa băncei »Aradi első takarékpénztár«).

Pregătește toffelul de haine pentru domni, după croiul cel mai modern. Are în depozit tot-felul de stofe, atât din patre cât și străinătate. Prețuri moder.

Stațiunea balneară Bogdarigós,

cott. Timișului, 7 klm. depărtare de Charlottenburg pe linia Timișoara-Radna-Lipova. Stație de telefon în localitate. E bine ca la gară trăsurile să se comande din vreme. Având în vedere situația geografică, e un admirabil loc de cură climateric și balnear, și apa are mare efect contra Junghlurilor, răcelei, reumatismelor și bolilor de nervi. — In stabiliment e medic și farmacie permanentă. Lămuriri se dau în Bogdarigós telefon 27 și în Timișoara-fabrică la farmacistul: NÁGELE ANTAL Telefon 322. — Deschiderea la 1 Mai. Sezonul ține până la sfârșitul lui Sept.

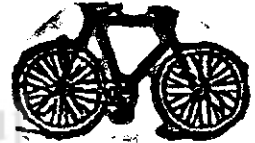

In magazinul de mașini de cusut și biciclete

Kalmár Mihály

Cluj—Kolozsvár, Czertörő-u. 56.

se pot cumpăra orice mașini de cusut pentru gospodărie și industrie, deasemenea biciclete deplin echipate, plătind lunar, în rate avantajoase.

CANARINI!

Cele mai frumoase cântărețe moderne ce cântă zina și la lumină. Cântăreața tină 4, 5 fl. de 1 an 6, 8, 10 fl. Renumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.

Ouștoare 1, 2, 3 și 4 fl, după soi. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine mămuțe și câini de soi se capătă înainte trimițând 20 fl. Pentru ajungerea comandelor la loc în viață se garantează. — Comandele se pot face la

DIÓSZEGHY és Társa,

Oradea-mare-Nagyvárad.

Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

Atrag atenția onoratului public asupra atelierului meu de spălătorie și colorare chimică existent de peste

50 de ani

cea mai veche în ramul acesta. Serviciu ireproșabil. — Prețuri conv.

FEICHTINGER J.

Kolozsvár

Str. Paris 5.

Telefon

Prospect de prețuri
pentru produsele de primăvară a „asocia-
țiunii pantofarilor din Arad”.

Botine pentru femei:
Pantofi din păslă . . . fl. 1.50
Pantofi de piele de vacs dela . . . 2.— in sus
Botine » » » Regate » 2.80 »
» » chevreux » 4.50 »
» » vacs cu șiret dela » 3.60 »
» » chevreux cu șiret » 5.50 »
» » de vacs cu nasturi » 4.80 »
» » chevreux dela » 6.50 »

Botine pentru bărbați:
Cu țug simplu, piele de vacs fl. 3.30
și fețe » » » » 4.—
Bergsteiger din piele cu lustru » 4.80 in sus
Cu țug simple ușoare ca un
fulg p ntru bolnavi dela » 5.— »
Bergsteiger de chevreux . . . 6.50 »
Cu țug piele de box . . . 5.80 »
Bergsteiger piele de box » 6.20 »
» chevreux bună dela » 7.80 »
Pantofi de chevreux . . . 5.— »
Plnem în depozit totfelul de ghete pen-
tru copii. La comande din provincie să
se edscrie urma piciorului pe o hârtie.
Comande contra ramb. necorespunzând
și înapoiate în curs de 8 zile se schimbă.

Nou! Nou!
Atelier de frizerie.

Am onoare a aduce la
cunoștința onor. public că
**mi-am deschis un atelier
de frizerie**, aranjat cerin-
țelor celor mai moderne, în
**Arad, Luther Márton-tér
Nr. 1. (Casa Dr. Ioan Suci).**

Rugând binevoitorul sprijin
al on. public sunt

Cu deosebită stimă:

FOGARASSY PÉTER
friseur.

Primesc vopsirea părului,
cu prețuri ieftine.

Cea mai ieftină sursă pentru
cumpărat

Săpunuri

pentru gospodărie, săpu-
nuri de toaletă, parfumuri,
și orice articole pentru spălat.

Luminări

de stearină și ceară pentru
biserici; e fabrica de săpun
a lui

Lorencz Károly,
Arad, Str. Forray p. Nádasy.

Nou atelier de fotografiat.

Aducem la cunoștința on.
public, că **am deschis
un nou atelier de
fotografiat**

în Arad, pe Szabadság-tér 16,
unde vom pregăti cele mai
moderne fotografii cu 40%
mai ieftine prețuri.

Cu toată stima:

Sztojkovits és Békés.

Nou atelier de fotografiat.

FISCHER TESTVÉREK

fabricanți de țesături de sîrmă, împletituri
de sîrmă pentru garduri, sîte și de coarde
din sîrmă de oțel pentru paturi etc. etc. în

ARAD, calea József-főherceg-ut nr. 8.

Fabrica: Strada Kossuth Lajos Nr. 45.

Telefon 557.

Recomandă în atențiunea on. public
magazinul bogat în lucrări de
bransa aceasta,

cari se capătă cu prețuri
ieftine de concurență. :

Catalog de prețuri la dorință se tri-
mite gratuit și porto franco acasă.

Să ne ferim de molii!!

În Institutul de asigurare contra
molilor d'n Oradea-mare a lui

Dozsa János

blănar

Nagyvárad, Passage Sass
— în fața teatrului „Urania” —

Se îngrijesc pe lângă prețuri con-
venabile, blane pentru femei
și bărbați și blane de călătorie,
covoare, boale și manșoane.
Magazinul asigurat contra focului.

S'au ieftinit

cărbunii.

Care de acum își câștigă
sau abonează cărbuni și
cochs pentru iarnă, eco-
nomisește 25%!

100 Klgr. cochs de fa-
brică de gaz cor. 4'60.
100 Klgr. cărbuni de
piatră salon de Prusia
cor. 4'60.

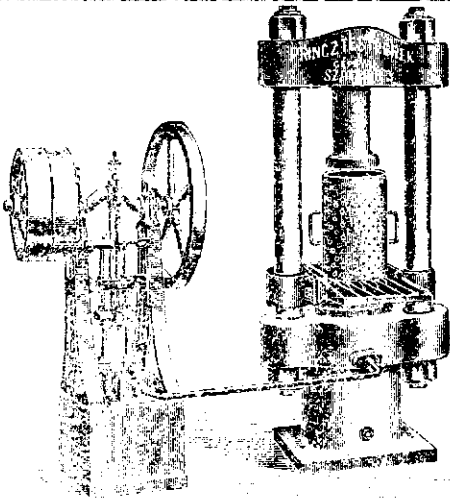
100 Klgr. cărbuni de
piatră salon de Jil c. 4'—.
100 Klgr. cărbuni de
lemn fără praf cor. 6'—.
100 Klgr. de cărbuni
pentru fauri cor. 4'60.

Róth József mare neguțator
de cărbuni

Arad, Eötvös-u. 3.

Nr. Telefonului 63.

Pentru fabrici, mori precum și pentru
trierat expediez cărbunii de Prusia de
calitate cea mai bună.

Atelierul de mașini și pentru clădit mori

PRINCZ TESTVÉREK

din SZATMÁR.

- Pregătește petrine și orice mașini
- pentru stors olei, mánate cu apă
- mașini de desghlocat, sfărmat
- și prese, pe lângă asta cele mai
- exacte transmisiuni cu
- — tractație circumpeșală. —
- ■ Instalăm mori pe tain,
- ori cu cilindre. ■ ■ ■ ■

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

GEORGE JANGOVICI

ARAD,

Forray-utca Nrul 2.

Aduc la cunoștința onoratului public că au sosit

noutățile de primăvară

în stofe, mătăsuri, delainuri, zetyruri,
cretoane, batisturi și multe alte articole
cari nu se pot toate înșira. ☹ ☹

Cea mai bogată ma-
gazie în articlii pen-
tru sfintele biserici
: și preoți :

Ciorapi împletii în temniță.

Postavuri de reve-
renzi, briuri preo-
țești, roșii, vânate și
:: negre. ::

Am onoare a atrage atenția p. t. public asupra prăvăliei de croitorie pentru domni

inokai Tóth Lajos,

conducător șef Vass János, iunilor, cea mai veche prăvălie în branșa aceasta, asortată cu cele mai frumoase și variate stofe, fabricate engleze și franceze.

Se efectuează comenzi pe lângă prețuri convenabile în cea mai splendidă execuție, din stofele cele mai bune.

Reputația prăvăliei mele fondată în 1879 e cea mai elocventă garanță pentru a putea satisface și cele mai rafinate gusturi.

La dorința specială a p. t. clientele se vor pune la dispoziție colecții de modele, eventual reprezentantul firmei se va înființa în persoană la cei interesați, atât în loc, cât și în provincă.

Cu deosebită stimă:

inokai Tóth Lajos, croitor,
Arad, Palatul Neumann, Piața Andrásy nr. 25.

Serviciu solid și conștiințios.

INȘTIINȚARE.

Am onoarea a aduce la cunoștința p. t. public și clientele, că prefăcându-ne atelierul de tapetărie, conform cerințelor moderne și celui mai nou stil

am deschis
în Arad, Str. Forray casa Hunyadi un
magazin de mobile.

Totodată facem cunoscut că ținem în depozit eventual pregătim la comandă orice mobilier, pentru dormitoare, sufragerii, saloane și camere pentru fumător.

Cerând onoratei clientele să ne onoreze și pe mai departe cu încrederea ei, ce ne o păstrează deja de 34, așteptăm binevoitoarele comenzi.

Cu distincă stimă:

Berán A. și Fiul

depozitari de mobile.

— Telefon intra și extraurban Nr. 132. —

Magazin nou. Magazin nou.

Croitorie nouă engleză și franceză pentru femei.
Arad, Szabadság-tér 17.

După absolvirea cursului în Drezda, pe baza experiențelor de mai mulți ani câștigate atât în străinătate, cât și în Budapesta, sub firma Wittenberger H. și Jaczkó József am deschis o

confecție pentru dame,

unde se pregătesc conform gusturilor celor mai rafinate cele mai elegante toalete engleze și franceze.

Pentru convingere rugăm binevoitorul sprijin al onoratei dame.

Cu deosebită stimă:

Jaczkó József.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

B - A - N - I

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄ și 5⁰/₀, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corespunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticiper spesele de intabulare, convertes daterile de interese mari.

— Resolvare grabnică, serviciu prompt. —

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-uteza 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

Primele pe lângă onorar acuzatori de afaceri abili și domni de încredere.

Nr. Telefonul 275. — Nr. Telefonul 275.

VAS és Tsa

ARAD, piața Boros Béni nr. 6.

Își recomandă

materialul de edificat

prima calitate, atât var măcinat și în bucăți, cât și gips de Köbánya. — Depozit permanent de orice soi de țiglă, cărămida presată și împletituri de trestie pentru tinutul tot-fetul de articoli din ciment; ca canale, plăci, ghișele de fantani etc. etc.

Se angajază cu

parchetarea clădirilor

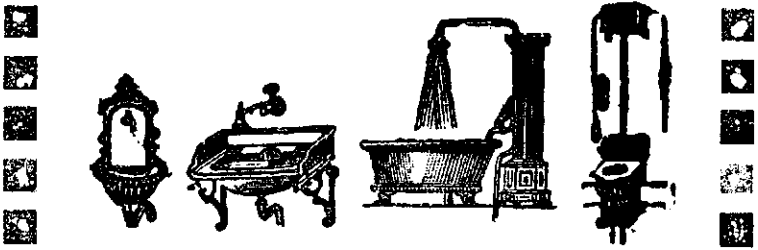
vechi și noi

pe lângă prețurile cele mai convenabile.

BERNACSIK JOZSEF

căldărar și special
list pentru apaducte

Oradea mare · Nagyvárad, Kertu. 7.

Primește orice lucrări și reparaturi din acest ram, atât hărăgărie cât și apaducte. Recomandă atenți publicului și arhitecților, noua sa invenție brevetată și scutită contra înghețului, pentru spălarea latrinelor; invenția superioară celor asemănătoare, cari se află în circulație, pentru mecanismul ușor și aplicabil ori-unde. Am fost aplicat 10 ani ca primul monter la apaductul orașenesc din Oradea mare.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA

sculptor și m
iestru piatră.

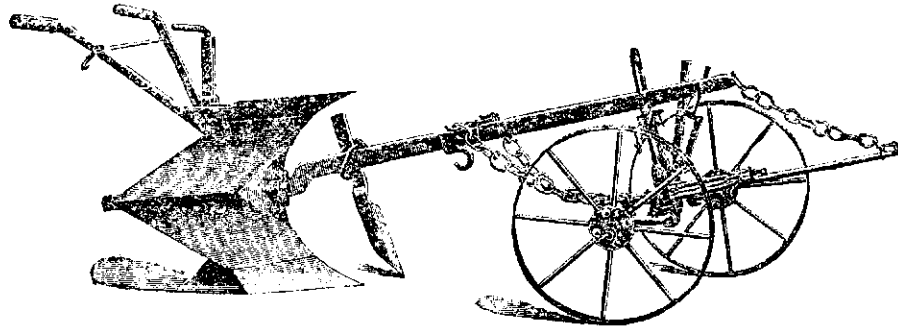
Atelierul central al fabricii: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József út 25.

Cancelarie Centrală:

Nagyszeben, Felscher-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

Sam. Wagner,

Prima turnătorie de fer Sibiană mare fabrică de mașini agricole, atelier de mori și prăvălie de fier. Nagyszeben.

Cea mai neîntrecută fabrică de mașini agricole, executate cu cea mai mare precauțiune.

MAȘINI DE LÂNĂ diferite mărimi. DARACE de lână. LUP pentru scărmanat lână. PINĂ pentru abale (postavuri).

■ Foarte mare export în România și Orient. ■

Instalează:

MORI de orice mărime. — CILINDRE la mori pentru asortat făina. — CONDUCTE DE APĂ etc. etc. —

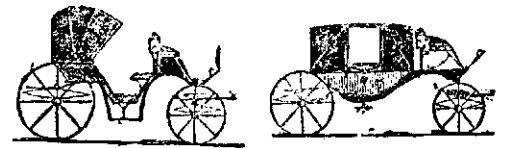
Efectuază:

Cele mai bune ŢEVI TURNATE pentru conducte de apă. Mare turnătorie de FIER și ALAMĂ. Foarte mare depozit în ŢEVI DE FIER de ori-ce dimensiune. Cel mai mare asortiment în MAȘINI DE TREERAT de ori-ce mărime. Foarte mare asortiment de MOTOARE dela 2 cai în sus.

Pe lângă cea mai mare garanție.

Prețuri foarte reduse și condițiunile cele mai avantajoase. ::

EXPLICĂRI și CATALOAGE la cerere gratis și franco.

Urmașul lui P. SORS

FRANZ AGNICSEK

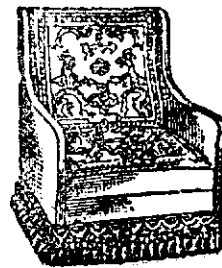
Temesvár-Fabric, Dreikönig-G. 30—32.

Iși recomandă atelierul său pentru ori-ce fel de

≡ **trăsuri și curelărie** ≡

pe lângă prețurile cele mai ieftine. Ori-ce reparaturi la trăsuri noi și vechi se efectuează repede și prompt.

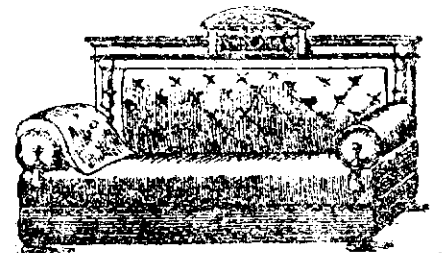
— In atențiunea celor ce cumpără mobile. —

Hörger & Kepp

magazin de mobile, atelier pentru covoare (tapețier) decorații în Sibiu-N. szeben, Reisper-ș. 27.

O singură încercare vă va convinge despre ieftinătatea tuturor articolelor cumpărate la noi. Conștiințiositate și serviciu prompt. — Cel mai bun izvor de cumpărat. Prețuri ieftine.

LIMONATA KRISTÁLY

se poate purta în buzunar,
e cea mai ieftină și cea mai bună limonată.

Limonată contractată în praf. Se poate foarte comod purta în buzunar. O porție 6 fileri. O cutie pentru turiști cu 12 porții 80 fileri. — Face bune servicii în excursii la sporturi și militari la exerciții. Se găsește în orice prăvălie de delicatose și coloniale. Discompusă cu orice apă dă o limonată ireproșabilă. — O pregătește — — — fabrica de limonată Kristály a lui — — —

KERTESZ ERNŐ

farmacist în SZABADKA, 103 Tr.